

constituendam libertatem legibus temperarunt. Verum ut Imperium claris adeo, ac nobilibus veterum monumentis est commendatum, ut nemo possit eadem repetendo sua vel industria, vel eloquentia aliquid ei siue lucis, siue dignitatis adiungere, sic Regnum ita obscurum est, atque ab omnium propè litteris, ingeniiq. desertum, ut laborem non solum ad animi voluptatem iucundum, sed etiam ad communem vitae usum utilem suscepturus esse videatur ille, qui ad tantas res illustrandas studium, operamue suam contulerit. Atque hæc quidem nos ratio hoc tempore in primis adduxit, ut in hoc etiam genere, quantum perficere studio, diligentiaq. possemus, voluerimus experiri. Quare huius narrationem historiae iam inde ab aduentu Longobardorum, & primis Italici regni principiis orsi usque ad ea tempora contexere instituimus, quibus liberatae Italiae ciuitates memorabilia inter se bella gesserunt, grauissimasq. seditiones exercuerunt: quousque diuersis regum beneficio principibus commendatae eum, quem nunc obtinent, statum sunt consequutæ: diligenter interim cum vetera, quæ in promptu sunt omnibus, exterorum Chronicorum monumeta per voluntates, tum verò quæ iamdudum singulis ciuitatum latent in tabulariis, è tenebris eruentes, & quoad consequi industria, ingenioq. potuimus, in suos quæque annos, ac tempora digerentes. Quamobrem Deo bene iuuante aggrediamur.

REGIO EST IN ITALIA cum vetere agrorum, urbiumq. nobilitate, tum spectata virorum, armorumq. potentia celebris, Gallia olim Cisalpina nomine appellata. Hanc alpibus, & Apennino monte tribus à lateribus, quasi quibusdam altissimis mœnibus cinctam, Padus interfluit, fluuius eximia magnitudine sua, & fabulosis Græcorum poetarum carminibus inclutus. Is ab occasu in orientem excurrent, ac plurimos utrinque secum amnes deducens, maximis in Adriaticum mare deuehendis intrinsecus fit aptissimus. Ex quibus nonnulli latissimos trans Padum efficiunt lacus, quibus ad amœnitatem, usumq. nihil potest esse præclarius. Campi verò adeo culti, & vberes intercedunt, ut satis constet, haud temere alios reperiri aut natura feraciores, aut rebus necessariis ad hominum vitam instructiores. Ceterum hanc regionem primi omnium, quod memoriae proditum sit, tenuere Ligures, & Etrusci, secundi Galli, postremò cum certa totius Italiae possessione Romani. Atque horum quidem omnium imperij indicia non dubia extitere, verum Romanorum monumenta cum ad usum præstantiora, tum ad nomen, famamq. illustriora fuere, ut qui & diuturnius imperium habuerint, & vehem-

mentius